

Eesti julgeolekupoliitika alused

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	2
2. Eesti julgeolekupoliitika põhimõtted.....	3
3. Julgeolekukeskkond.....	5
4. Eesti julgeolekupoliitika tegevusvaldkonnad.....	7
4.1. Ühiskonna sidusus ja elanikkonnakaitse.....	8
4.2. Majandusjulgeolek ja elutähtsad teenused.....	11
4.3. Sisejulgeolek.....	13
4.4. Sõjaline kaitse.....	14
4.5. Rahvusvaheline tegevus.....	16

1. Sissejuhatus

Vabadus on hindamatu.

Eesti julgeoleku eesmärk on tagada, et meil ja meie lastel oleks vabadus, oma riik, rahvus ja keel ning õigus ise otsustada oma elu ja ühiskonna korralduse üle.

Meie julgeolek tugineb demokraatialle, õigusriigile, tugevatele liitlassuhetele ja kogu ühiskonna valmisolekule.

*Kaitseme Eestit igal juhul kõigi ohtude eest ning kaitahes ülekaaluka vastase vastu.
Meil on kaitsetahe ja võidutahe.
Me ei alistu kunagi.*

Käesolev julgeolekupoliitika alusdokument kirjeldab julgeolekukeskkonda 2026. aasta alguse seisuga, selgitab Eesti eesmärged halvenenud julgeolekukeskkonnas ja kirjeldab seatud eesmärkide saavutamiseks vajalikke tegevusi. Riigi strateegilise planeerimise raamis on tegemist poliitika põhialuste dokumendiga, mis on valdkondlike arengu- ja tegevuskavade koostamise aluseks.

2026. aasta julgeolekupoliitika alused on järjekorras kuuendad ja need toetuvad 2023. aasta julgeolekupoliitika alustele.

Julgeolekupoliitika alused koostab Vabariigi Valitsus ja kiidab heaks Riigikogu. Dokumenti uuendatakse vähemalt iga nelja aasta järel, vastavalt muutustele julgeolekukeskkonnas või muutustele Eesti suutlikkuses oma julgeolekut tagada. Peaminister esitab regulaarselt Riigikogule julgeolekupoliitika aluste elluviimise ülevaate.

2. Eesti julgeolekupoliitika põhimõtted

Kaitseme Eesti riiki, ühiskonda, rahvuse kestmist ja vabadust. Meie julgeolek tugineb demokraatialle, õigusriigile, tugevatele liitlussuhetele ja kogu ühiskonna valmisolekule. Eesti kaitseb end kõigi ohtude vastu.

Eesti julgeolekupoliitika eesmärk on kindlustada Eesti Vabariigi iseseisvus ja sõltumatus, territoriaalne terviklikkus, põhiseaduslik kord, elanikkonna turvalisus, ühiskonna toimimine ning eesti rahvuse, keele ja kultuuri kestmine.

Eesti julgeoleku alus on inimväärikust, üksikisiku põhiõigusi ja -vabadusi, demokraatlikku valitsemisviisi ning õigusriiki austava ühiskonnakorralduse püsimine. Eesti on osa demokraatlike riikide kogukonnast ning toetab selle ühtsust ja püsimist. Eesti julgeolekut toetab rahvusvahelisest õigusest kinnipidamisele rajatud rahvusvaheliste suhete süsteem.

Julgeoleku alus on hoitud inimesed, tugev riigikaitse ja edukas majandus

Eesti väärtustab keskkonda, kus kõigil inimestel on võrdsed võimalused, kus inimesed on hoitud ning elavad võimalikult kaua tervelt ja täisväärtuslikult, kus väheneb ebavõrdsus ja vaesus ning kus toetatakse kõigi pikka ja kvaliteetset isiklikku ja tööelu ning ühiskondlikku aktiivsust ja eneseteostust.

Majandus ja julgeolek toetavad teineteist – edukas majandus võimaldab tugevdada julgeolekut ja turvaline investeerimiskeskond on üks majanduskasvu tingimusi. Eesti majanduskeskkond on võimalikult atraktiivne ja piirkondlikult konkurentsivõimeline. Täisväärtuslik haridus ning teadus- ja arendustegevus on eduka, tulevikule suunatud Eesti alus.

Eesti julgeolek toetub rahvusvahelisele õigusele, liitlussuhetele, iseseisvale kaitsevõimele ja jagamatule julgeolekule

Eesti julgeolekupoliitika lähtub rahvusvahelise õiguse ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) põhikirjas sätestatud põhimõtetest, eriti riikide suveräänsusest ja territoriaalsest terviklikkusest, ning iga riigi õigusest ja vabadusest valida oma julgeolekulahendused. Eesti julgeoleku kindlustamine ei ole suunatud ühegi teise riigi vastu.

Oleme lahutamatu osa Euroopa julgeolekust. Eesti julgeolek toetub liikmesusele Euroopa Liidus ja Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsioonis (NATO) ning tihedale koostööle liitlaste ja teiste rahvusvaheliste partneritega. Eesti käsitab iseenda ning liitlaste ja partnerite julgeolekut jagamatuna.

Julgeolek ei ole eraldi valdkond, vaid osa kogu ühiskonna tegevusest

Eesti julgeolekupoliitika lähtub avarast julgeolekukäsitusest, võttes arvesse kõiki riigi julgeolekut mõjutavaid suundumusi ja tegureid. Julgeolekupoliitika elluviimine toimub põhimõttel ühiskond kui tervik ja riik kui tervik.

Julgeolekuküsimustega arvestatakse poliitika, valdkondlike arengukavade ja õigusaktide väljatöötamisel ning nii tööprotsesside, tarneahelate, taristu kui ka rahvusvahelise koostöö kujundamisel ja arendamisel. Julgeoleku tugevdamiseks teeb Eesti kiirendatult suuremaid pingutusi iseseisva kaitsevõime tugevdamiseks, panustades alates 2026. aastast riigikaitse

vähemalt 5% sisemajanduse koguproduktist, millele lisanduvad investeeringud laia riigikaitseks. Julgeoleku tagamine riigis ja ühiskonnas on läbiv, pidev ja sihipärane tegevus.

Eesti hoiab sõja ära vastast heidutades ja kaitseb end igal juhul

Meie eesmärk on hoida ära sõda Eesti vastu, heidutades vastast ning muutes agressiooni teostamatuks. Heidutuse ebaõnnestumisel kaitseb Eesti end igal juhul ja kõikide ohtude vastu, sõltumata nende päritolust või ilmnemise ajast ja kohast, ning kuitahes ülekaaluka vastase vastu. Eesti ei alistu kunagi.

Valmistudes sõja korral selle võitmiseks ja kõige tõsisemateks kriisideks, on Eesti valmis lahendama ka väiksema mõjuga kriise, kus kriisiolukordadeks valmistumisel ja nende lahendamisel toetavad Kaitsevägi ning Kaitseliit vajaduse korral tsiviilstruktuure. Sõja korral on sõjaline kaitse riigi põhipingutus, kus tsiviilstruktuurid toetavad maksimaalselt Kaitseväge ja Kaitseliitu Eesti sõjalise kaitse tagamisel.

Kaitseme Eestit nii maal, õhus, merel, kosmoses kui ka küberruumis avalduvate ohtude, samuti informatsioonilise mõjutustegevuse eest. Oma valmisoleku tugevdamisel lähtub Eesti riigikaitse laiast käsitusest, mille eesmärk on riigi ja rahva kaitsmine ning selleks valmistumine, kasutades kõiki riigi käsituses olevaid sõjalisi ja mittesõjalisi võimeid ja vahendeid ning kaasates ühiskonna osalisi.

Eesti julgeolek eeldab kogu ühiskonna valmisolekut, vastutust ja koostööd

Eesti julgeolek sõltub iga inimese ja ühiskonna kui terviku valmisolekust, kaitse- ja võitlustahtest. Eesti lähtub kriisideks ja sõjaks valmistumisel ülesannete jäävuse põhimõttest: kõik põhiseaduslikud institutsioonid, avaliku sektori asutused, kohaliku omavalitsuse üksused ja elutähtsate teenuste osutajad täidavad oma rolli nii tavaolukorras kui ka kriisi ja sõja korral, kuigi ülesannete ulatus võib muutuda.

Kriisiks ja sõjaks valmistumine, selle lahendamine ja riigikaitse tagamine on iga asutuse, inimese ja põhiseadusliku institutsiooni ülesanne oma pädevuse kohaselt, lähtudes lähimuse põhimõttest ja tegutsedes madalaimal pädevustasandil. Seejuures teevad nad koostööd ning pakuvad üksteisele abi. Riik soosib ja toetab vabatahtlikku tegevust selles osas.

3. Julgeolekukeskkond

Rahvusvaheline julgeolekukeskkond on muutunud ettearvamatumaks ning reeglitel põhinev maailmakord on surve all. Euroopa julgeolekut mõjutab eeskätt Venemaa kui eksistentsiaalne oht

Rahvusvaheline julgeolekukeskkond ja globaalsed jõujooned on muutunud ning riikidevaheline vastasseis on teravnenud. Demokraatial, õigusriigil, inimõigustel ja vabakaubandusel tuginev väärtusruum on ohustatud. ÜRO põhikirja põhimõtetele ja mitmepoolsele koostööle rajatud maailmakord, riikide suveräänsus, territoriaalne terviklikkus ja vaidluste rahumeelne lahendamine on seatud kahtluse alla. Süvenev globaalne ebastabiilsus ja vastasseis suurendavad pingete ja konfliktide tekkimise ohtu. Riigid ajavad järjest enam mõjusfääride poliitikat, tegutsedes oma eesmärkide saavutamiseks ka rahvusvahelise õiguse vastaselt, sealhulgas sõjalist jõudu kasutades.

Eestile on tähtsad nii transatlantiline ühtsus kui Euroopa ühtsus

Eesti julgeolekukeskkonna määrav tegur on meie liitlassuhted. Heidutus ja kollektiivse enesekaitse võime sõltuvad NATO ühtsusest ja transatlantilistest suhetest. Pikaajalised suundumused Euroopa julgeolekukorralduses ning muutused Ameerika Ühendriikide strateegilistes huvides ja hoiakutes on viinud olukorrani, mis nõuab Euroopa riikidelt suurema vastutuse võtmist ja tegevust ühise julgeoleku tagamiseks, sealhulgas sõjalise kaitse kulutuste kiirendatud suurendamist, NATO võime-eesmärkide saavutamist ja Euroopa kaitsetehnoloogia ning -tööstuse arendamist. Euroopa Liidu ja NATO tegevust täiendab riikide valmisolek tegutseda *ad hoc* koalitsioonidena ning regionaalsetes ja muudes kaitsekoostööformaatides.

Venemaa kui eksistentsiaalne oht

Suurim julgeolekuoht Eestile ja kogu euro-atlantilisele julgeolekule on Venemaa Föderatsioon, kelle imperialistliku agressioonipoliitika eesmärk on lõhkuda ja ümber kujundada Euroopa julgeolekuarhitektuur ja reeglitel põhinev maailmakord ning taastada oma mõjusfäär. Venemaa vaenulikud eesmärgid püsivad muutumatuna ja neist lähtub Eestile ja kogu Euroopale eksistentsiaalne oht. Liitlaste ja partnerite jätkuv tegevus Venemaa agressiooni vastu ning õiglase ja kestva rahu kehtestamiseks Ukrainas määrab Euroopa ja Eesti julgeolekukeskkonna järgnevateks kümnenditeks.

Venemaa valmistub pikaajaliseks vastasseisuks

Venemaa ressursid on allutatud sõjategevuse vajadustele ning jätkub valmistumine võimalikuks sõjaks NATO vastu. Venemaa agressiooni Ukraina vastu toetavad Hiina Rahvavabariik, Põhja-Korea, Valgevene ja Iraan. Sõja lõppemine Ukrainas Venemaale soodsatel tingimustel koos sanktsioonirežiimi nõrgestamisega, kiirendaks agressorriigi relvajõudude taastumist ning lubaks täita tema sõjalise reformi eesmärgid. Venemaa sõjaline võimekus Eesti piiride läheduses kasvaks märkimisväärselt. Venemaa on kasvavalt valmis võtma riske ja valmis tuleb olla vaeleavestusteks. Eraldi julgeolekuohuks on Venemaa eest võidelnud isikud.

Hübriidoperatsioonid on püsiv ja süsteemne tööriist

Venemaa kasutab oma poliitiliste eesmärkide saavutamiseks Euroopa riikide vastu järjepidevalt hübriidoperatsioone, kombineerides erinevaid surve- ja mõjutusvahendeid nagu

informatsiooniline mõjutustegevus, hirmu külvamine, tuumarelvaga ähvardamine, sabotaaž, küberründed, kunstlik rändesurve jne. Eesmärk on Euroopa ühiskondade sidususe ja omavahelise usalduse vähendamine, poliitiliste ja ühiskondlike valikute suunamine ning ettevalmistuste tegemine võimalikuks sõjaliseks tegevuseks.

Globaalsed suundumused mõjutavad ka Euroopat

Hiina Rahvavabariigi kasvav globaalne mõju majanduse ja tehnoloogia kaudu on toonud kaasa tema senisest tugevama enesekehtestamise rahvusvahelisel areenil. Hiina Rahvavabariigi majanduslik toetus kahandab lääne sanktsioonide mõju ja võimaldab tugevdada Venemaa relvajõudusid. Võimalik kriis India ja Vaikse ookeani regioonis mõjutab Euroopa, sealhulgas Eesti julgeolekut.

Eesti ja rahvusvahelist julgeolekut mõjutavad ka kliimamuutused, rändesurve, terrorism, äärmuslus, pandeemiad ja maailmamajanduse riskid. Eesti demograafiline olukord võib kujuneda julgeolekuriskiks, kuna rahvaarv väheneb ja rahvastik vananeb. Kui peaks suureneva kontrollimatu ränne Euroopas, võib suureneva radikaliseerumise ja terrorismi oht ka Eestis. Ehkki äärmusideoloogiate toetajate arv Eestis on väike, võib kogukondade ja nende väliskontaktide kasv koos integratsiooniraskustega tuua kaasa äärmusideoloogiate leviku tõusu. Eesti võib Euroopa Liidu ja NATO liikmena olla sihtmärgiks terroristlikele organisatsioonidele ja nende ideoloogia toetajatele.

Majandusjulgeolek ja varustuskindlus on julgeoleku osa

Eesti varustuskindlus sõltub välisühendustest, sealhulgas Läänemere laevateedest, sideühendustest ja energiataristust. Eesti majandusjulgeolekut ohustavad ebatavalised tarneahelad ja sõltuvus meid ohustavate riikide kontrollitavatest ebausaldusväärsetest tehnoloogiatest, toodetest ja ressurssidest.

Tehnoloogia ja ristsõltuvus suurendavad haavatavust

Rahvusvaheline julgeolekukeskkond on muutunud palju keerulisemaks ristsõltuvuse suurenemise ning uute tehnoloogiate arendamise ja kasutuselevõtu tulemusena. Tehisaru, kvantitehnoloogia ja mehitamata vahendite areng toob kaasa uusi riske, mis vajavad maandamist. Ettevõtjad, asutused ja riigid sõltuvad üksteise teenustest, tehnoloogiast või toodetest järjest enam, mistõttu organisatsioon võib olla haavatav isegi siis, kui tema enda kaitsemehhanismid on tõhusad. Seetõttu on ohtudega toimetulemise eeldus senisest suurem koostöö avaliku ja erasektori vahel. Kasvav sõltuvus globaalsetest teenusepakkujatest tekitab ka Eesti jaoks olulise väljakutse, kuna andmed alluvad selle riigi seadustele, kus need füüsiliselt või juriidiliselt asuvad. Ulatusliku pilveteenuste kasutamisega kasvab ka oht, mis on seotud küberrünnetega kesksete teenusepakkujate ja nende partnerite vastu.

4. Eesti julgeolekupoliitika tegevusvaldkonnad

Riigikogu heaks kiidetud julgeolekupoliitika aluste järgimise eest vastutavad põhiseaduslikud institutsioonid, riigiasutused, kohaliku omavalitsuse üksused, elutähtsaid teenuseid pakkuvad ja riigikaitseülesannetega ettevõtjad ja teised osalised – kõik vastavalt oma pädevusele ning seatud ülesannetele. Riigi julgeoleku tagamisel ja laia riigikaitse elluviimisel on juhtroll valitsusel eesotsas peaministriga. Parlamentaarne kontroll aitab tagada riigi julgeolekuvaldkonna otsuste läbipaistvuse, vastutuse ja strateegilise järjepidevuse.

Riigi julgeolek tagatakse julgeolekupoliitika elluviimise kaudu. Eesti keskendub viiele omavahel tihedalt seotud ja üksteist toetavale tegevusvaldkonnale, mis moodustavad terviku ning mille iga osa on samaväärse tähtsusega: 1) ühiskonna sidusus ja elanikkonnakaitse; 2) majandusjulgeolek ja elutähtsad teenused; 3) sisejulgeolek; 4) sõjaline kaitse ning 5) rahvusvaheline tegevus.

Joonis 1. Eesti julgeolekupoliitika viis tegevusvaldkonda

Süsteemne juhtimine ja koostöö tagavad julgeoleku ja riigikaitse toimimise

Riigi strateegilises juhtimises ja kriisikoordineerimises on oluline roll Riigikantseleil, kes toetab valitsust julgeolekupoliitika eesmärkide sidususe ja otsuste järjepidevuse tagamisel ning juhtimise toimimise kindlustamisel rahu, kriisi ja sõja korral. Lai riigikaitse koosneb tegevusvaldkondades riigikaitseülesannetena riigiasutustele, ettevõtjatele, kohaliku omavalitsuse üksustele ja teistele osalistele pandud kohustustest. Põhiseaduslike institutsioonide ülesanded tulenevad põhiseadusest. Iga osaline peab olema valmis oma riigikaitseülesannet täitma. Samuti tuleb osalistel parema valmisoleku saavutamiseks tuvastada ja vajaduse korral luua täiendavad võimed riigi seatud ootustest lähtudes. Riigikantselei koostöös ministeeriumidega vastutab, et riigikaitseülesandeid selgitatakse kõigile osalistele, sealhulgas erasektorile.

Riiklike teenuste ootuspärane toimimine suurendab usaldust riigivalitsemise suhtes. Elutähtsate teenuste osutajad valmistuvad kriisiks ja sõjaks nii, et teenused jätkuksid olusid arvestaval teenustasemel.

Riigi julgeoleku ja riigikaitse tagamine sõltub poliitilise vastutuse selgest ja teadlikust kandmisest. Avaliku sektori juhid vastutavad oma asutustes julgeoleku tagamise ning riigikaitse eest, sealhulgas toimepidevuse ja kriitiliste juhtimissüsteemide tehnilise kaitse eest. Riigikantselei vastutab kõrgemate riigiametnike valiku ja arendamise eest, seejuures pööratakse tippjuhtide arendamisel tähelepanu pikaajalise sihi seadmisele, strateegia kujundamisele, koostööle poliitilise tasandiga ja kriisikindluse tagamisele.

Ühiskond peab toimima rahu, kriisi ja sõja korral. Põhiseaduslike institutsioonide, täidesaatva riigivõimu, kohaliku omavalitsuse üksuste ja elutähtsate teenuste osutajate valmisoleku suurendamiseks peab Eestil olema riigiülene riskipilt, toimiv juhtimine, sealhulgas regionaalsel tasandil, ja planeerimine, asjakohased kriisiplaanid ning regulaarsed õppused igal tasandil. Plaanide elluviimise eeldus on eri osaliste vaheline koostöö, igapäevane toimepidevus ning vajalikud varud.

Süsteemne koostöö seadusandliku ja täidesaatva riigivõimu ja kohaliku omavalitsuse üksuste vahel tagab kiire, täpse ja koordineeritud reageerimise erinevatele ohtudele. Selleks edendab Eesti pidevalt koostööd ja rolliselgust, sealhulgas regionaalsel tasandil. Kriiside lahendamiseks ja riigikaitse toimimiseks on võtmetähtsusega lahendavate asutuste koostöö edendamine regionaalsel tasandil, sealhulgas regionaalsetes kriisikomisjonides.

Eesti ja Euroopa tõhustavad oma kaitset hübriidrännakute vastu, vähendades järjekindlalt oma haavatavust ning tugevdades ametkondlikku ja rahvusvahelist koordineerimist. Eesti käsitleb kõiki hübriidrännakuid lähtuvalt nende tekitatud mõjust riigile, rahvale ja majandusele ning otsustab sellest tulenevalt vastuse iseloomu. Eesti tuvastab hübriidrännakud, avalikustab need võimaluse korral ja menetleb neid vastavalt kehtivale õigusele.

Eesti tugevdab julgeolekut püsiva rahastusega

Halvenenud julgeolekuolukorras ja tulenevalt ülesannete jäävuse põhimõttest tuleb tagada laia riigikaitse süsteemne ja järjepidev arendamine. Selleks on vajalik püsiv ja prognoositav rahastus riigi eelarvestrateegias. Sõjalise kaitse kulude tase on vähemalt 5% sisemajanduse koguproduktist. Lisaks peab riigi rahastus võimaldama riigikaitseülesannete täitmiseks vajalike võimete säilitamist ja kõige olulisemate tuvastatud mittesõjaliste võimepuudujääkide korvamist, sealhulgas NATO regionaalse kaitseplaani elluviimiseks. Eesti otsib NATO-st, Euroopa Liidust ja teistest välisrahastuse allikatest aktiivselt katet investeeringuteks riigikaitse arengukavas kinnitatud vajadustele.

Eesti töötab selle nimel, et tagada NATO ja Euroopa Liidu piisav ja järjekindel rahastus nii kaitsevalmiduse suurendamisele kui ka piiriüleste transpordi- ja energiaühenduste arendamisele, Ukraina toetamisele ning Venemaa Föderatsiooni vaenulikest eesmärkidest tingitud negatiivsete sotsiaalmajanduslike mõjude leevendamisele.

4.1. Ühiskonna sidusus ja elanikkonnakaitse

Meie eesmärk on vastupidav ühiskond, kus kõik inimesed jagavad demokraatlikke väärtusi ja kannavad ühist Eesti identiteeti. Eesti ühiskond peab olema enesekindel saamaks hakkama rahu, kriisi ja sõja korral. Sidusas ühiskonnas on kõikide põhiõigused ja -vabadused kaitstud. Eesti tegutseb kindlustunde, ühiskondliku sidususe ja vastastikuse mõistmise tugevdamise nimel, toetab haavatavaid inimesi ja riskirühmi ning ennetab radikaliseerumist ja maandab muuhulgas digilõhest tulenevaid riske.

Sidusa ühiskonna üks alustalasid on Eesti rahvusliku identiteedi ja kultuuripärandi säilitamine. Ühised kultuuriväärtused ja nendega seotud ajalooline mälu loovad aluse riigi kestlikkusele. Teadlikkus ja hoolimine oma kultuurilisest taustast ja juurtest on otseses seoses iga inimese valmisolekuga panustada riigikaitse. Kuna tänapäeva relvakonfliktides on kultuuriväärtuste sihipärane hävitamine kujunenud meetmeks, mille kaudu rünnatakse vastase kultuurilist enesetaju ja ajaloolist järjepidevust, korraldab riik süsteemselt oluliste kultuuriväärtuste kaitset ja säilimist rahu, kriisi ja sõja korral, et tõkestada ründaja püüdeid nõrgestada ühiskonna sidusust.

Psühholoogiline kaitse tugevdab ühiskonna vastupanuvõimet

Psühholoogiline kaitse tugevdab rahva eneseusku ja kaitsetaht ning suurendab koos põhiseaduslike väärtuste laia omaksvõtuga vastupanuvõimet Eesti-vastasele mõjutustegevusele.

Infokeskkonna ja küberruumi kaitstus on eelduseks põhiseadusliku korra, riigi suveräänsuse ning territoriaalse terviklikkuse tagamisel. Rahvusvahelises ja riigisiseses infokeskkonnas korraldab Eesti psühholoogilist kaitset ühtse erakonnapoliitikast sõltumatu strateegilise kommunikatsiooni abil, kaasates ühiskonna toimijaid.

Põhiseaduslikest väärtustest lähtuv psühholoogiline kaitse aitab kindlustada Eesti julgeolekut, arendades ja hoides ühiskonna sidusust ning turvatunnet kandvaid ühisväärtusi. Selle eesmärk on suurendada inimeste turvatunnet, ennetada kriise ja sõda ning tugevdada ühiskondlikku usaldust, sealhulgas riigi tegevuse suhtes.

Vältimaks elanike hoiakute mõjutamist viisil, mis viib põhiseaduslikku korda ohustavate konfliktideni või ühiskondliku kindlustunde vähendamiseni, tuleb õigel ajal tuvastada ühiskonda lõhestavad ilmingud ja informatsiooniline mõjutustegevus, sealhulgas desinformatsioon, ning piirata selle mõju. Selleks suurendab Eesti psühholoogilise kaitsega põhiseaduslike väärtuste võimalikult laia omaksvõttu ühiskonnas ning edendab valmisolekut kriisi ja sõja korral kiiresti ja koordineeritult avalikkusega suhelda. Lisaks ametlikele teavitustele kaasab Eesti kommunikatsiooniprotsessi kogukondlikud võrgustikud ja vabaühendused. See suurendab riiklike sõnumite usaldusväärsust ka nendes gruppides, kes jäävad tavapärasest meediaväljast eemale. Kriisiinfo peab olema esitatud sihtrühmale arusaadavas keeles ja vormis.

Tugev kodanikuühiskond tugevdab julgeolekut

Eesti väärtustab avatud ja kaasavat riigivalitsemist, mis toob riigijuhtimise inimestele lähemale ja suurendab elanike usaldust riigi vastu. Seda toetavad kodaniku julgus ning suur üksikisiku- ja kogukonnaaktiivsus. Usaldus, kaitsetahe, inimeste riskiteadlikkus ning vabatahtlik panustamine riigi ja kogukonna arengusse, turvalisuse tagamisse ning kriiside lahendamisse ja riigikaitse tugevdavad ühiskonda.

Tugev kodanikuühiskond on demokraatia ja julgeoleku vundament. See tagab Eesti elanikele võimaluse osaleda otsustusprotsessides, kaitsta inimõigusi ning edendada läbipaistvust ja demokraatia põhimõtteid. Vabakond saab toetada riigi strateegilist kommunikatsiooni, nt rahvadiplomaatias osalemise kaudu. Demokraatia püsimiseks ning arendamiseks on oluline toetada ja usaldada vabaühendusi, mis tegutsevad eetilisel ja vastutustundlikult ning kaasavad inimesi otsuste kujundamisse. Elujõuline vabakond on ühiskondliku sidususe tugisammas, aidates hoida jagatud väärtusi ja eesmärke.

Elanikkonnakaitse tagab inimeste valmisoleku ja toimepidevuse

Elanikkonnakaitsena käsitatakse riigi ja ühiskonna tegevusi, mis tagavad inimeste valmisoleku kriisi- ja sõjaajal ise toime tulla, kaitsevad inimesi kriisiolukordadest tulenevate ohtude eest ja abistavad neid nende tagajärgedega toimetulemisel. Elanikkonnakaitse on osa laiast riigikaitsest.

Elanikkonnakaitse hõlmab riigi ja ühiskonna terviklikku valmisolekut ja suutlikkust ohuteavituseks, päästetöödeks, evakuaatsiooniks, varjumiseks, esmaabiks ja katastroofi-meditsiiniks, vältimatuks sotsiaalabiks, psühhosotsiaalseks kriisiabiks ning muuks elanikele hädavajalikuks abiks.

Elanikkonnakaitse ei ole piiritletav üksnes tegevustega kriisi ja sõja korral, vaid on süsteemne tegevus, ulatudes vastutavate riigiasutuste ja elutähtsate teenuste toimepidevusest kohaliku omavalitsuse üksuste, kogukondade ja igapäevase valmisoleku ning kriisikindluseni. Seega sõltub elanikkonnakaitse edu elanike, kohaliku omavalitsuse üksuste, vastutavate riigiasutuste ja elutähtsate teenuste osutajate teadlikkusest, oskustest, valmisolekust ja aktiivsest rollist ning nende omavahelisest koostööst. Selle saavutamine on ühiskonna eri osaliste ühine jõupingutus.

Elanikkonnakaitse on mitmetasandiline. Selle põhialus on inimeste suutlikkus kriisi ja sõja korral kuni abi saabumiseni ise toime tulla ja vajaduse korral üksteist aidata, arvestades, et abi kättesaadavus võib olla piiratud ja võtab tavapärasest kauem aega. Selle eeldus omakorda on inimeste valmisolek vähemalt seitse päeva iseseisvalt hakkama saada ning vajaduse korral ka iseseisvalt evakueeruda, kui olukord seda nõuab.

Kohaliku omavalitsuse üksuste ülesanne elanikkonnakaitses on tagada, et elanike iseseisev toimetulek kriisi ja sõja korral ei oleks takistatud elutähtsate teenuste toimepidevuse katkemise, riigikaitseülesannete täitmata jäämise ega kriitilise tähtsusega teabe puudumise tõttu.

Eesti arendab elanikkonnakaitseks ohtudele vastavaid ühiskondlikke kaitsemeetmeid, sealhulgas ohuteavitus, varjumise ja ulatusliku evakuaatsioonivõime kasvatamine, koolitused kohaliku omavalitsuse üksuste ja inimeste iseseisvaks valmisolekuks ning kriisi ja sõja korral reageerivate asutuste võimete loomine ja hoidmine, tugevdades seeläbi kriisikindlust. Ulatusliku evakuaatsiooni ajal paiknevad asutused, sealhulgas haiglad, riigi sees vajaduse korral ümber. Koostöös liitlaste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega korraldatakse määratud patsientide ümberpaigutamine riigist välja, juhul kui kannatanute arv ületab Eesti ravivõimekuse.

Elanikkonnakaitse lahutamatu osa on tervishoiusüsteemi ja sotsiaalala suutlikkus tegutseda kriisi ja sõja korral. Eesti tagab tervishoiuteenused, sotsiaalteenused, sealhulgas vältimatu sotsiaalabi ja psühhosotsiaalse kriisiabi kogu riigis, toetudes koostööle ja kriisikindlale taristule.

4.2. Majandusjulgeolek ja elutähtsad teenused

Euroopa, sealhulgas Eesti majanduslik edu on strateegiline vajadus. Tugev majandus toetab kriisikindlust ja vähendab haavatavust välistele ohtudele. Majandusjulgeoleku alus on konkurentsivõimeline ettevõtluskeskkond. Selle eelduseks on ennustatav ja stabiilne maksu- ning õiguskeskkond.

Eesti soovib hoida ettevõtluskeskkonda, mis tugineb avatud ja õiglasele kaubandusele, reeglitel põhinevale ja läbipaistvale rahvusvahelisele majanduskeskkonnale, tugevale riigi rahandusele, usaldusväärsele füüsilisele ja digitaalsele ühenduvusele, arenevale tehnoloogiale, mitmekesistele ja toimivatele tarneahelatele ning kindlale ligipääsule ressurssidele. Samas tuleb leida tasakaal majandus- ja julgeolekuhuvide vahel. Selleks on oluline mõista ja maandada peamisi sõjalisi ja mittesõjalisi julgeolekuohte.

Majandusjulgeolek põhineb tugeval majandusel ja riskide teadlikul maandamisel

Eesti toetab demokraatlikku väärtusruumi kuuluvate riikide juhtrolli tehnoloogia arengus. Majandusjulgeoleku huvides on oluline maandada ebausaldusväärsetest riikidest, nende huvides tegutsevatest ettevõtjatest ning riskantsetest majanduspartnerlustest ja -suhetest tulenevaid julgeolekuohte. Avalikul ja erasektoril tuleb senisest enam leida võimalusi koostööks, sealhulgas vahetada andmeid ning tuvastada ja maandada ühiselt ohte. Ettevõtjatel tuleb senisest rohkem tähelepanu pöörata julgeoleku ja kriisivalmidusega seotud pädevustele, nagu planeerimine, taristu- ja küberkaitse ning sise- ja infojulgeolek.

Oluline on tagada turvalised ja mitmekesised tarneahelad, välisinvesteeringute ja strateegiliste kinnisvaratehingute läbipaistvus ning hinnata ja maandada süsteemselt riigihangete riske, et kaitsta riigi toimimise seisukohalt olulisi teenuseid. Välisinvesteeringute taustakontroll aitab varakult tuvastada ja ennetada julgeolekuriske kriitilise tähtsusega sektorites, maandades ohte ilma investeerimiskeskonda liigselt kahjustamata.

Eesti teadus- ja arendustegevus ning sellega seotud isikud ja organisatsioonid võivad sattuda pahatahtliku mõjutamise, soovimatu teadmussiirde ja välissekkumise sihtmärgiks. Suurem tähelepanu teadusjulgeolekule ning julgeolekuriskide paremale teadvustamisele ja maandamisele teadus- ja kõrgharidusvaldkonnas soodustab innovatsiooni.

Tugev finantssektor, energiajulgeolek ja digivõimekus suurendavad riigi vastupidavust

Finantssektori stabiilsuse ja usaldusväarsuse suurendamine on osa majandusjulgeoleku tagamisest. Majandusjulgeoleku tugevdamiseks toetab Eesti Euroopa Liidu ühtset ja reeglitel põhinevat finantsruumi, vähendab strateegilisi sõltuvusi ning kaitseb ühist turgu pahatahtliku mõju ja finantsriskide eest. Selleks, et tagada kapitali usaldusväärne liikumine ja kriisikindel finantssüsteem, edendab Eesti finantssektori kriisikindlust ning tõhustab sanktsioonide rakendamist ja rahapesu tõkestamist.

Eesti majandusmudel peab olema jätkusuutlik, konkurentsivõimeline, paindlik ja tulevikukindel. See tähendab teadusmahuka ettevõtluse edendamist ning sihipäraseid

investeeringuid strateegilistesse tehnoloogiatesse ja taristusse, sealhulgas Rail Balticusse ja kaitsetööstusesse, mis kasvatavad lisandväärtust ning toetavad riigi julgeolekut. Eesti julgeoleku huvides on tugevdada kodumaiseid ettevõtteid strateegilistes valdkondades, muuhulgas autonoomsete süsteemide arendamise valdkonnas.

Energiajulgeolek on riigi toimimise ja majanduse nurgakivi. Energiajulgeoleku tagamiseks soovib riik suurendada kohalike tootmisvõimsuste osakaalu elektrienergia tootmises, parandada kriitilise taristu toimepidevust ja mitmekesistada energiaportfelli. Elektri varustuskindluse riskide vähendamiseks tagab Eesti piisavas ulatuses juhitavaid võimsuseid, arendades elektrisüsteemi paindlikkust energiasalvestuslahenduste ja tarbimise juhtimise laiema kasutuselevõtuga. Hajus tootmine ja salvestus tugevdavad elektrisüsteemi varustuskindlust, kuna need aitavad paremini rünnetega toime tulla ning elavdavad ettevõtlust ja toetavad seeläbi asustuse säilimist kahanemisega kohanevates maapiirkondades. Eesti jätkab elektrisüsteemi tugevdamist, kriitilise energiataristu toimepidevuse suurendamist, sagedusreservi ülesehitamist ja taastuenergia integreerimise kiirendamist, sealhulgas koos Läti ja Leeduga.

Tugeva majanduse, varustuskindluse ja sõjalise liikuvuse tagamiseks on tarvis arendada transporditaristut. Oluline on suurendada logistikasektori konkurentsivõimet, parandada ohutust ning edendada tehnoloogiliselt uuenduslikku ja suurema läbilaskevõimega transporditaristut, mis arvestab julgeoleku ja riigikaitse vajadusi ning kaalutlusi.

Eesti ühiskonna julgeolek ja majandusedu sõltuvad digiühiskonna kestlikust arengust. Digitaliseerimine hõlmab kõiki valdkondi ning suurendab tööstuste ja teenuste vahelist, sealhulgas piiriülest, vastastikust sõltuvust. Seetõttu on tähtis jätkata riske maandavaid tegevusi tarneahela hindamisel, tugevdada digitaristu ja ühenduste töökindlust, kasvatada digipädevusi ning valmisolekut igaks olukorraks, sealhulgas kriisiks ja sõjaks.

Eesmärk on liikuda kasutajakesksema ja toimivama süsteemi poole. Infoturve ja küberturvalisus peavad olema osa iga inimese, ettevõtja ja asutuse igapäevast. See tähendab, et turvanõuded peavad muutuma inimsõbralikumaks, nii et nende mõistmine ja rakendamine oleks lihtne, arusaadav ja teostatav nii tehnoloogia tavakasutajatele kui ka väiksematele organisatsioonidele. Eestil on kavas arendada välja seirelahendus, mis toetab kiiret reageerimist ja vastumeetmete rakendamist ning parandab riigiülest olukorrateadlikkust, reageerimisvõimet ja koostööd küberintsidentide ennetamisel ja lahendamisel.

Tehisaru kiire areng ja lai levik tekitab küll uusi riske, muuhulgas võimalusi ulatuslikeks küberrünneteks, kuid selle tark kasutamine pakub ka senisest kohanemisvõimelisemaid ja tõhusamaid kaitsemeetmeid, ning loob uusi võimalusi innovatsiooniks ja majanduskasvuks. Kuna kvantarvutuse kiire areng seab ohtu praegu kasutusel olevad krüpteerimismeetodid, on vaja õigel ajal arendada ja kasutusele võtta postkvantkindlad krüptolahendused, et tagada digiriigi ja ühiskonna teenuste kestlik kaitse.

Elutähtsad teenused ja varustuskindlus tagavad kriisis ühiskonna toimepidevuse

Ühiskonna toimimine sõltub elutähtsatest teenustest ja kriisikindlusest. Eesti elanike olulisteks vajadusteks on elutähtsate teenuste, sealhulgas eelkõige energia, side, aga ka toidu, kütuse,

tervishoiuteenuste ja avalik-õigusliku meedia olemasolu. Seejuures on oluline jätkuvalt tuvastada erinevate teenuste omavahelisi ristsõltuvusi ja leida lahendusi kitsaskohtade kõrvaldamiseks.

Intsidentide, kriiside, nt merealuste ühenduste katkemine või ulatuslikud pandeemiad, ja sõja korral võivad rahvusvahelised maismaa-, mere- ja lennuühendused olla ajutiselt häiritud või katkestatud. Kriisikindluse tagamiseks peavad varustuskindluse lahendused, sealhulgas varud, kriisi ja sõja korral võimaldama ühiskonnal tervikuna toime tulla vähemalt 30 päeva kuni vajalikud ühendused on taastatud. See eeldab ettevalmistusi kõigilt ühiskonna tasanditelt – inimestelt, ettevõtetelt, kohaliku omavalitsuse üksustelt ja riigilt. Haavatavuse vähendamiseks on varude loomisel oluline põhimõte tagada geograafiline hajutatuse ja vältida tsentraliseerimist.

Eesti riik koostöös ettevõtjatega hoiab vedelkütuse, maagaasi, toidu ja tervishoiu riiklikke tegevusvarusid. Esmatähtis on tagada toidu ja muude esmatarbekaupade pikaajaline varustuskindlus kriisi ja sõja korral, sealhulgas tootmise toimepidevuse kaudu. Kriisi ja sõja korral on oluline kindlustada riigi rahandus ja likviidsus ning elutähtsate makse- ja sularahateenuste toimimine.

Elutähtis kriitiline taristu, ühenduvus ja teenused peavad olema varustatud riigi julgeolekut tagavate turvameetmetega, mis võimaldavad vastu seista nii praegustele kui ka tulevastele ohtudele. Seejuures vastutab Eesti riik oma maa-ala, territoriaalvete ja õhuruumi lahutamatu ja jagamatu terviklikkuse ja põhiseadusliku korra kaitse eest, kuid konkreetse elutähtsa teenuse osutaja taristuobjekti omanik vastutab üldjuhul ise selle elementaarse julgeoleku ja kaitse eest ning kannab ka sellega seotud kulud. Sellesse peavad panustama nii kõik elutähtsa teenuse osutajad kui ka elutähtsaid teenuseid korraldavad asutused, sealhulgas kohaliku omavalitsuse üksused.

Riik korraldab kriisi- ja sõjaajal ühiskonna toimepidevuseks ja elutähtsate teenuste toetamiseks vajalikku meretransporti ning tagab koos liitlastega strateegiliste laevateede julgeoleku.

4.3. Sisejulgeolek

Sisejulgeoleku tagamise eesmärk on põhiseadusliku korra kindlustamine ja turvalise elukeskkonna hoidmine Eestis ning sellise olukorra saavutamine, kus mistahes vaenulik tegevus või selle mõju ei suuda riigi ja ühiskonna toimimist oluliselt kahjustada ning julgeolekut ohustava iseloomuga kuritegevus on püsivalt madalal tasemel.

Riigi ja ühiskonna julgeoleku kahjustamise katsed toimuvad pidevalt ega alga kriisi või sõjaga. Riigi julgeolekut mõjutavad ka mittesõjalised ohud, millest enamik on kuni avaldumiseni varjatud iseloomuga. Eesti tagab sisejulgeoleku mittesõjaliste julgeolekuohtude maandamise ja ebasoodsa keskkonna kujundamisega vaenulikele tegutsejatele, olgu nendeks võõrriigid või mitteriiklikud ühendused. Seejuures on fookus vastuluurel, piirivalvel ning vaenuliku õõnestus- ja mõjutustegevuse, riigivastaste kuritegude ja terrorismi ennetamisel ja tõkestamisel. Sisejulgeoleku tagamise eeldus on selge õigusruum ning julgeoleku- ja õiguskaitseasutuste võimed, mis vastavad riigi vastu suunatud ohtude tasemele ja iseloomule. Nende eelduste

toimimiseks on vajalikud ühiskonna kõrge usaldus ja olemasolevate volituste vastutustundlik kasutamine.

Tugev piir ja rahvusvaheline koostöö kindlustavad sisejulgeolekut

Euroopa Liidu piiririigina tähtsustab Eesti nüüdisaegsete tehniliste lahendustega varustatud idapiiri väljaehitamist, samuti kõigi idapiiri riikidega koostööd ja infovahetust seire, valve ning ränderündeks valmistumise valdkonnas. Eesti idapiir ja selle vahetus läheduses asuvad piirkonnad on suurendatud tähelepanu all.

Eesti edendab Euroopa Liidu ja Schengeni ruumi ülest sisejulgeolekupoliitikat. Mittesõjaliste ohtude ennetamise, maandamise, heidutuse ja kriisikindluse nurgakivid on FRONTEX, EUROPOL, INTERPOL ning Läänemere äärsete riikide koostööformaadid. Eesti tähtsustab ja võimaldab liitlaste ning partnerite kohalolekut Eesti territooriumil ja idapiiril ka sisejulgeoleku tagamisel.

Eesti peab oluliseks Euroopa Liidu ja riigisiseste sanktsioonide eesmärgipärast rakendamist, mis toetab rahvusvahelist julgeolekut ja maandab ohte sisejulgeolekule. Selleks on oluline tõhus tollikontroll ning sanktsioonirikkumiste ennetamine ja menetlemine.

Sisejulgeoleku seisukohast on oluline, et sisseränne on kooskõlas avalike huvidega. Ohutute lähteriikide kindlaksmääramine ning edukas lõimumine ja kohanemine on parimad tagatised, et sisserändajad ei muutuks Eestis ohuks avalikule korrale ja julgeolekule.

Avaliku korra hoidmine ja sisekaitse tagavad riigi toimimise ka kriisis

Avaliku korra hoidmisel tuleb tagada, et intsidendid ja suundumused ei eskaleeruks põhiseaduslikku korda ohustavateks konfliktideks, sealhulgas vägivallega seotud ulatuslikuks gruppidevaheliseks konfliktiks, surveaktsiooniks, mõne paikkonna vägivaldseks isoleerimiseks või pikaajaliseks massiliseks korratuseks.

Julgeolekuolukorra olulisel halvenemisel käivitab Eesti sisekaitseoperatsiooni eesmärgiga taastada riigi julgeolek ja avalik kord. Sisekaitse toetab vajaduse korral sõjalist kaitset.

Sisejulgeolekut ja sisekaitset toetab kriisireserv. Selleks, et tagada riigi ja ühiskonna toimimiseks vajalike kriitiliste ülesannete järjepidev täitmine, reageerimisvõime ning kiire võimendamine olukorras, kus tavapärased ressursid on üle koormatud või häiritud, tuleb vabatahtlikke ja kriisireservi kestlikult arendada.

Eesti peab olema valmis, et Ukraina sõjas uuenenud sõjapidamise meetodid ja ründevahendid, näiteks massiline droonide kasutamine, toovad Euroopasse uued julgeolekuohud.

4.4. Sõjaline kaitse

Sõjalise kaitse eesmärk on ennetada sõjalisi ohte, vajaduse korral riiki edukalt kaitsta ning sõda võita. Võidu eeldusteks on võitlustahe, ressursid ja õigeaegne volituste tagamine sõjapidamiseks. Et heidutada vastast sõjalist konflikti alustamast, võtab Eesti tugevdatud kaitsehoiaku, mis tugineb iseseisvale kaitsevõimele ja kollektiivkaitsesele. Eesti sõjalise kaitse korraldus lähtub demokraatliku tsiviiljuhtimise põhimõttest.

Iseseisev kaitsevõime, kollektiivkaitse ja liitlaste kohalolu on heidutuse alus

Selleks, et heidutus oleks veenev, peab NATO olema valmis viivitamatuks kollektiivseks kaitsetegevuseks. NATO tugevdatud kaitsehoiak alliansi idatiival peab lähtuma tõkestusheidutuse ja lävekaitse põhimõttest, mille eesmärk on veenda agressorit, et tema eesmärkide saavutamine sõjaliste vahenditega on võimatu. Veenev tõkestusheidutus koosneb Eesti enda tugevast kaitsevõimest, sellega integreeritud liitlaste lahinguvõimelisest kohalolust ja määratud tugevdusüksustest. Seda toetavad toimiv juhtimisstruktuur, eelpaigutatud varustus, kvaliteetsed kaitseplaanid ja regulaarsed õppused nende läbiharjutamiseks. Veenva heidutuse aluseks on nii konventsionaalne kui ka tuumaheidutus.

Eesti sõjaline kaitse on üles ehitatud aktiivkaitse põhimõttel, mille kohaselt rakendatakse vastase jõudude vastu aktiivseid meetmeid mis tahes vormis rünnaku ärahoidmiseks või takistamiseks või rünnaku tõhususe vähendamiseks. Eesti lähtub arusaamisest, et Balti riigid on üks operatsiooniala.

Liitlaste panus terviklikku NATO kaitselahendisse Eestis ja teistes Balti riikides ning liitlaste sõjaline kohalolek on oluline osa sõjalisest kaitsest. Eesmärk on liitlaste järjepidev ja planeeritud ning varudega kindlustatud sõjaline kohalolek Eestis ning suutlikkus tegutseda koos Eesti üksustega. Eesti tagab koos liitlastega liitlasvägede vastuvõtmiseks ja sõjaliseks liikuvuseks vajaliku ja nõuetekohase taristu ning kindlustab vastuvõtva riigi toetuse ja väljaõppealad rahu, kriisi ja sõja korral.

Eesti arendab sõjalist kaitset kõikides domeenides

Eesti kaitsevõime tugevdamiseks arendame sõjalisele nõuandele tuginedes, kiirendatult ja täies mahus välja sõjalised üksused, mis on mehitatud, välja õpetatud ja regulaarselt harjutanud, varustatud, relvastatud ja varudega kindlustatud. Selleks arendab Eesti üksusi, mis on suutelised vastast purustama maal, merel, õhus ja küberruumis.

Eesti sõjalise kaitse tõhusaks planeerimiseks ja ohtude ennetamiseks on oluline olukorrateadlikkus, võimalikult varajane eelhoiatus, võimekas luure ja vastuluure ning liitlastega ühine ohupilt. Eelhoiatus toetab õigeaegset otsustamist ja otsuste kiiret elluviimist, mis on esmatähtis nii valmisoleku suurendamisel kui ka kogu riigi ohule vastamiseks ettevalmistamisel.

Kaitseväge valmisoleku eesmärk on tagada iga päev juhtimisvõime, üksuste valmidus ja olukorrateadlikkus minimeerimaks vastase tegevusvabadust kõikides sõjapidamise domeenides. Kaitsevalmiduse kõrgendamine võimaldab tagada efektiivse vastuse destabiliseerivatele tegevustele ja ennetada konventsionaalset üllatusrünnakut. Selleks kindlustatakse võimalikult vara Kaitseväge ja liitlaste tegevusvabadus, sealhulgas vajaduse korral regionaalses operatsioonialas Balti riikides ning Läänemeres. Mobilisatsioonisüsteemi tõhustamiseks korraldab Eesti regulaarselt õppekogunemisi ja lühikese etteteatamisajaga lisaõppekogunemisi.

Ajateenistus on peamine vahend reservüksuste komplekteerimiseks ja lahinguvalmiduse hoidmiseks, samuti värbamisväli tegevväelaste leidmiseks. Kaitsevõime parandamiseks suurendab Eesti tegev-, aja-, reserv- ja vabatahtliku teenistuse atraktiivsust ning naiste osalust.

Kaitseliit kui vabatahtlik, sõjaväeliselt korraldatud, relvi valdav ja sõjaväeliste harjutustega tegelev riigikaitseorganisatsioon osaleb riigi sõjalise kaitse võime ettevalmistamises ja julgeoleku tagamises.

Ühiskonna toetus, kaitsetahe ja kaitsetööstus tugevdavad riigikaitset

Kaitsevägi vajab riigi sõjaliseks kaitseks tsiviilsektori toetust. Tsiviilsektori toetuse eesmärk on tagada sõjalise kaitse tõhus käivitumine ja toimimine.

Eesti kaitse alustalaks on ühiskonna kõrge kaitsetahe, mille eeldusteks on füüsiline ja vaimne suutlikkus, oskused, vajalik varustus ja kogemus. Nende eelduste edendamine on valdkondadeülene jõupingutus, millesse panustab muu hulgas riigikaitseõpetus, mis parandab noorte teadmisi riigikaitse korraldusest, elanikkonnakaitsest ja kriisivalmidusest. Eestis väärtustatakse riigikaitsejaid ning inimeste, erasektori ja laiema ühiskonna panust riigikaitsele. Selle kindlustamiseks laiendab Eesti inimeste teadlikkust sellest, kuidas igaüks saab riigikaitsele panustada nii sõjaliselt kui ka mittedõjaliselt.

Eesti kaitsetööstus on osa riigikaitsest ning panustab majandusarengusse ja innovatsiooni edendamisse, suurendades seeläbi riigi kaitsevõimet.

Liitlaste julgeoleku tugevdamiseks osaleb Eesti kollektiivkaitse- ja muudel rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel. Operatsioonid toetavad rahvusvahelist julgeolekut, neil osalemine on panus liitlassuhete ja koostegutsemisvõime arendamisse ning annab Kaitseväele väärtusliku kogemuse.

4.5. Rahvusvaheline tegevus

Eesti rahvusvaheline tegevus on aktiivne, sihipärane ja põhimõttekindel. Eesti eesmärk on tagada, et me ei jää kunagi üksi ja et me suudame mõjutada Euroopa julgeoleku kujundamist. Liitlassuhete arendamisel ja tahtekoalitsioonides osalemisel on Eesti sihiks kuuluda otsuste kujundamise tuumikusse. Eesti on valmis olema rahvusvahelise tegevuse eestvedaja.

Eesti rahvusvaheline tegevus keskendub kolmele põhisuunale: 1) rahvusvahelise õiguse reeglitele rajatud maailmakorra hoidmine; 2) Euroopa aluspõhimõtete püsimine ning Euroopa Liidu ja NATO toimimine ja 3) koostöö Balti, Põhjala ja Läänemere naabrite ning teiste samameelsete partneritega.

Eesti seisab rahvusvahelise õiguse reeglitel põhineva maailmakorra eest

Eesti astub vastu katsetele, millega üritatakse muuta rahvusvahelisele õigusele ja kokkulepitud reeglitele rajatud maailmakorra põhimõtteid, sealhulgas riikide suveräänsus ja territoriaalne terviklikkus. Eesti kaitseb inimõigusi, põhivabadusi ning demokraatia ja õigusriigi põhimõtteid.

Eesti toetab aktiivselt rahvusvaheliste organisatsioonide tulemuslikku ja õiglast toimimist, sealhulgas ÜRO ja selle Julgeolekunõukogu muutmist läbipaistvamaks, vastutustundlikumaks ja tulemuslikumaks, tagades riikide õiglase osaluse ning suurendades ÜRO Peaassamblee rolli.

Eesti tegutseb selle nimel, et raskeimate rahvusvahelise õiguse rikkumiste, sealhulgas sõja- ja agressioonikuritegude toimepanijad võetaks vastutusele. Samuti töötab Eesti selle nimel, et

agressioonisõja algatajad hüvitaksid sõjakahjud. Eesti osaleb rahvusvaheliste sanktsioonide kehtestamises või kehtestab rahvusvaheliste normide rikkumise korral sanktsioone ühepoolset.

Euroopa suurem vastutus ja valmisolek oma julgeolekut tagada

Eesti elulistes huvides on nii ühist väärtus- ja julgeolekuruumi jagav Euroopa kui ka tugev transatlantiline suhe. Eesti tegutseb liitlas- ja partnerlussuhete, ühtsuse ja NATO heidutuse (sealhulgas tuumaheidutuse) ja kollektiivkaitse tugevdamise nimel. Eesti toetab eesmärki, et Euroopa peab võtma suurema vastutuse oma julgeoleku eest ning arendama välja strateegilise valmisoleku ja suutlikkuse. Eesti peab oluliseks ning toetab oma eeskuju ja tegudega Euroopa riikide kaitsekulutuste suurenemist võimalikult kiires tempos.

Eesti tegutseb Euroopa Liidu ja NATO laienemise nimel, mis on ühiste väärtuste ja turvalisuse ruumi suurendamise ja julgeoleku kindlustamise lahutamatu osa.

Eesti osaleb koos liitlaste ja partneritega euroatlantilisele julgeolekule peamiseks ohuks oleva Venemaa agressioonisõja ja -poliitika tõkestamisel ning õiglase ja kestva rahu kehtestamisel. Samuti toetab Eesti tegevusi, mis on suunatud Venemaa sõjakuritegude üle kohtu mõistmisele ning tekitatud kahjude hüvitamisele. Eesti toetab suveräänset Ukrainat sõjaliselt, poliitiliselt ja majanduslikult ning osaleb riigi sõjajärgses ülesehituses ja julgeoleku tagamises. Eesti toetab Ukraina liitumist Euroopa Liidu ja NATO-ga. Oma eesmärkide saavutamiseks süvendab Eesti poliitilist, majanduslikku ja sõjalist koostööd ning lõimumist oma piirkonna ja teiste samameelsete riikidega.

Eesti osaleb aktiivselt rahvusvahelises julgeolekukoostöös

Võimalikes tuuma- ja teiste massihävitusrelvade piiramise režiimides ning Euroopa tavarelvastuskontrolli ja usaldusmeetmetes osalemisel lähtub Eesti ohuhinnangust, iseseisva kaitsevõime vajadustest ning kollektiivkaitse huvidest ja põhimõttest.

Eesti tegutseb rahvusvahelise teadlikkuse ja kriisikindluse suurendamiseks vaenulike riikide mittesõjalise vaenutegevuse vastu, mille eesmärk on demokraatliku korra kõigutamine ning NATO ja Euroopa Liidu lõhestamine.

Rahvusvahelise julgeoleku kindlustamiseks jätkab Eesti sidemete tihendamist üleilmsete partneritega, lähtudes mitmepoolse koostöö ja rahvusvahelise õiguse ühistest kokkulepitud põhimõtetest. Eesti on toimekas ja usaldusväärne arengukoostöö ja humanitaarabi partner, kasutades oma kogemusi hariduse ning digi- ja küberteemadel, samuti kliima, energia ja ühenduvuse vallas.